

Vergaderjaar 2025–2026

27 625

Waterbeleid

Nr. 732

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 januari 2026

Via de motie van de leden Grinwis en Schutz¹ van 10 december 2025 is gevraagd om de Kamer voor de begrotingsbehandeling lenW te informeren in welk jaar idealiter en in welk jaar uiterlijk het spui- en gemaalcomplex IJmuiden vernieuwd moet zijn, wanneer daar idealiter een besluit over moet zijn genomen, welk indicatief budget daarbij hoort en daarbij ook te kijken naar een variant waarbij de afvoercapaciteit wordt vergroot. Middels deze brief wordt invulling gegeven aan deze motie.

Het gemaal- en spuicomplex IJmuiden vervult een cruciale rol in het watersysteem van de noordelijke Randstad, waaronder de metropoolregio's Amsterdam en Utrecht. Het is het afvoerpunt van het Amsterdam-Rijnkanaal en Noordzeekanaal, van Wijk bij Duurstede tot aan IJmuiden, en is onmisbaar voor de afvoer van water naar de Noordzee. Het complex beschermt momenteel 4 miljoen mensen tegen wateroverlast. Een storing eind 2023, waardoor het waterpeil in het Noordzeekanaal en in Amsterdam gevaarlijk snel steeg, toont de kwetsbaarheid van het systeem. Wanneer het systeem faalt heeft dit grote maatschappelijke ontwrichting in het achterliggende gebied tot gevolg en wordt de schade per gebeurtenis in de regio's Amsterdam en Utrecht op vele honderden miljoenen euro's geschat.

Het spui- en gemaalcomplex IJmuiden is sterk verouderd, waardoor de technische staat van het complex uiterst kwetsbaar is. Onder meer de bediening/besturing en de brandveiligheidssituatie zijn verouderd en de vier oudste pompen (uit 1975) hebben inmiddels het einde van de levensduur bereikt. Naast de noodzakelijke vernieuwing van het spui- en gemaalcomplex, vraagt dit ook meer en intensiever onderhoud om het complex tot aan de vernieuwing te laten functioneren.

¹ Kamerstukken II 2025–2026, 27 625, nr. 725

Daarnaast kan het water van het Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal in de nabije toekomst niet meer via spuien naar de Noordzee worden afgevoerd vanwege de stijging van de zeespiegel door klimaatverandering. Bij ongunstig weer is spuien onder vrij verval nu al niet meer mogelijk, waardoor het water volledig via het gemaal moet worden afgevoerd. De huidige capaciteit is daar niet op berekend en deze momenten zullen steeds vaker optreden. Hierdoor kunnen de noodzakelijke en zeker toekomstige prestaties van het systeem steeds minder worden gegarandeerd en wordt de kans op grootschalige wateroverlast vergroot.

Het ontwikkelen en bouwen van een nieuw gemaal duurt tenminste tien jaar, omdat de voorbereiding, aanbesteding en realisatie van dit omvangrijke project een lange doorlooptijd kent. Een grove inschatting van de kosten voor de bouw van een nieuw gemaal bedraagt circa 1,4 tot 2,3 miljard euro. Op dit moment worden drie nieuwbouwvarianten uitgewerkt op basis waarvan een nadere raming van de investeringskosten wordt gemaakt. Omdat de kans op falen in de komende periode zal toenemen is op korte termijn een besluit over het gemaal nodig en daarmee ook zicht op financiering. Het is aan het nieuwe kabinet om hierover een besluit te nemen.

Naast deze vernieuwingsopgave zijn regionale overheden verantwoordelijk voor het realiseren van een klimaatbestendig systeem om voorbereid te zijn op toename van extreme neerslag. Binnen het Deltaprogramma Centraal Holland wordt bijvoorbeeld gekeken naar mogelijkheden om water meer en langer vast te houden in het achterliggende gebied.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
R. Tieman